AGRIO

VELDPOST

WORDT VANAF 02-06-2026

STERKE ERVEN

NOORD

4

Laat de weidevogels maar komen

7

Veenweide: lessen uit het verleden

Zonder extra
an kuikens op
In projecten
n (15 mei en 1
procent. Voor
ddeld één
daarvoor is
nodig.
iet meer aan,
omweg niks te
aar die moe-
jes, spinnen,
als de nesten
emesten en
an de gezin-
k die ze kun-
het onder-

gen en
weet:
oos

ntig kieviten
a uitkomst
en. Met maz-
net iets meer
ras eromheen,
rook. Maar
re plekken
dan op het
kruidenrijke
aslanden in de
.
n kijkt naar
roten. Geert-
nest uitrijden
demleven
reppels en
ten staan, en
n laat zaaien.
k vorig jaar
ndom die
en. Nog beter:
naispercelen.
versteken en/of
tregelen die
vergoeding
minstens 6
1 juni) met

llectief te
n. Je ziet ze
mais, en je
pleeg een paar
kansrijk(er)

an

Zo **pakken boeren beheer** van **weidevogels** aan

Wat werkt bij weidevogelbeheer en wat niet? Twee Friese boeren delen hun ervaringen met plasdras, greppels, mozaïekbeheer en aangepast maaien. „Je moet een plasdras vooral niet te ingewikkeld maken." En: „Het gaat om een combinatie van maatregelen." Tegelijk blijft predatie een uitdaging.

Oane en Itte Smink, eigenaren van De Hasthem Hoeve, runnen een natuurinclusieve boerderij in Baaium. In 2021 verruilden ze hun melkkoeien voor Texas en Engelse Longhorn-runderen. Ook runnen ze een boerderijwinkel op het erf, en bieden ze beleving en educatie aan scholen, toeristen en andere belangstellenden.

In 2020 werd met weidevogelbeheer gestart. „Dat begon door enthousiasme van onze buren, waarmee we goed bevriend zijn. Zij hadden al heel succesvol een vogelgebied ingericht." In het najaar van 2021 deden ze een poging om kruidenrijk grasland aan te leggen, maar die mislukte. „In het voorjaar was de grond nog steeds te nat om gras te zaaien. Voor de weidevogels bleek die natte grond juist ideaal. Ineens hadden we twintig broedparen."

Combinatie van maatregelen

Wie met weidevogelbeheer begint, moet volgens Oane en Itte verder kijken dan alleen een plasdras. „Het gaat echt om een combinatie van greppels, uitgesteld maaien, ruige mest en mozaïekbeheer. We hebben nu 17 hectare ingericht voor de weidevogels."

Het uitgestelde maaien wordt toegepast op verschillende percelen, met maaidatums tussen 15 en 21 juni. „Het langere hooi is niet geschikt voor melkkoeien, maar voor de Longhorns wel." Ook wordt geen kunstmest gebruikt. „Het gras mag niet te snel groeien. Dan kunnen de kleine kuikens niet meer bij de insecten die in het hoge gras zitten."

Het pakket voor beperkt weiden van de Longhorns (drie koeien per hectare) past eveneens goed bij het weidevogelbeheer. „Daardoor blijft het gras ruig en zorgt het voor bescherming tegen predatoren. Bovendien belemmeren de runderen het zicht van roofvogels op de weidevogels en hun kuikens." Tegelijk zorgt de mest voor insecten, zoals vliegen, die dienen als voedsel.

Greppels

Ook doen Oane en Itte mee aan het project Herstel Agrarisch Cultuurlandschap Fryslân. „Per 3,5 hectare hebben we drie greppels aangelegd van 200 meter lang en 4 meter breed. Met een plasdraspomp zetten we daar zo'n 15 centimeter water in."

> **Je moet een plasdras vooral niet te ingewikkeld maken**

Dat werkt volgens hen beter dan één grote plasdras. „Dan kun je de grond later niet meer bewerken en houd je een groot nat deel over. Ook trek je eenden en ganzen aan, en krijg je kans op riet. Dat is voor weidevogels niet wenselijk. Zij hebben een open landschap nodig, om predatoren te zien aankomen."

De lange greppels bieden bovendien flexibiliteit. „Omdat ze maar 15 centimeter diep zijn, kunnen we het waterpeil beter regelen en slikranden creeren, zodat de kuikens makkelijk uit de greppels kunnen komen. Door de grotere oppervlakte aan slikranden krijg je meer voedsel voor de weidevogels: het waterpeil zorgt ervoor dat regenwormen en insecten naar boven komen."

Predatoren

De invloed van predatoren mag volgens beide Friezen niet worden onderschat. „De eerste twee jaar vormden onze percelen een oase van rust. In het derde jaar hebben de kiekendieven, kraaien, buizerds, steenmarters en katten heel wat kuikens gepakt."

Omdat een grote groep vogels op één perceel een gemakkelijke prooi kan vormen, besloten ze de percelen met weidevogelbeheer meer te spreiden. Maar predatoren blijven een groot probleem. „Zeker ook omdat we van de overheid geen of nauwelijks bestrijding mogen toepassen. Het is enorm frustrerend om te zien hoe nesten worden leeggeroofd."

Samenwerking

Over de samenwerking met de vogelwacht, nazorgers, mozaïekregisseurs en collega-weidevogelbeheerders zijn Oane en Itte zeer te spreken. „Met behulp van een drone worden alle

NATUUR
EN LANDSCHAP
STERKE
ERVEN

Melkveehouder Gert-Jan Sijtsma uit het Friese Wetsens doet al vele jaren aan weidevogelbeheer.

Tips

De geïnterviewden hebben de volgende tips voor goed weidevogelbeheer:

- Denk na over een goede locatie. Pas geen weidevogelbeheer toe op plekken met veel predatoren.
- De vuistregel voor een plasdrasgebied is minimaal 0,5 hectare per 100 hectare weidevogelgebied. Is het gebied kleiner, dan kan zo'n plasdras juist een ecologische val worden.
- Maak gebruik van bestaande regelingen. De aanpassingen zijn ook goed uitvoerbaar, óók voor intensieve bedrijven.
- Werk samen met boeren in je omgeving. Bijvoorbeeld op een kruispunt of een driehoek van percelen die aan elkaar grenzen.

nesten snel en nauwkeurig in kaart gebracht. Met stippen op de kaart wordt aangegeven waar de nesten zich bevinden, waardoor markering met stokjes niet meer nodig is." Dat is een groot voordeel. „De kraaien gingen bij alle stokjes langs, omdat ze wisten dat daar de nesten zaten. Ook de steenmarter volgde de sporen van de vogelbeschermers."

Naast weidevogels houden ze ook rekening met tuinvogels. „Deze vogels zitten dichter bij de boerderij en hebben vooral behoefte aan bomen en struiken, het liefst met verschillende vruchten."

Buren gevraagd

Ook melkveehouder Gert-Jan Sijtsma uit het Friese Wetsens doet al vele jaren aan weidevogelbeheer. „Nazorgers wezen mij op de aanwezigheid van weidevogels en vertelden over de voordelen van een plasdras. Ik besloot me erin te verdiepen. Destijds gold voor de aanleg van een plasdras een aaneengesloten oppervlakte van minimaal 100 hectare. Ik heb toen twee buren gevraagd of zij mee wilden doen."

Toen Sijtsma later extra grond kon kopen, besloot hij daarop zelf een plasdras aan te leggen. „Het eerste jaar zaten er twee kieviten met zeven jongen. Alle zeven zijn groot geworden. Vorig jaar hadden we op elf percelen maar liefst 139 nesten: 41 kieviten, 52 grutto's, 33 tureluurs en 13 scholeksters. En verder bergeenden, zomertalingen en slobeenden." Elk jaar organiseert hij een Toer de Boer voor vogelliefhebbers. „Dan kunnen ze op het land naar vogels kijken. Via een PowerPoint laat ik zien welke vogels er zitten en hoe ik boer."

Op het bedrijf liggen twee plasdrasgebieden van elk 0,5 hectare. Een plasdras hoeft niet zo diep te zijn, is zijn ervaring. „Via een slang water op het midden van het perceel laten lopen, werkt uitstekend. Bij een van de plasdrassen is de dijk rondom doorgestoken, waardoor het water geleidelijk over het perceel kan vloeien. Daarnaast maaien we de percelen deels en laten we 5 tot 10 meter langs de sloot staan. Dat vinden de vogels geweldig."

Beheer en bemesting

In de winter laat Sijtsma schapen het gras kort houden. „Ik pas geen bemesting toe, of alleen stalmest met stro erin. Dat trekt veel kieviten aan." Op de percelen met kruidenrijk grasland aan weerszijden van het plasdrasgebied maait Sijtsma pas in juni, om broedsels niet te verstoren.

Hij benadrukt dat uitgesteld maaien geen doel op zich is. „Te laat maaien werkt juist averechts. Als het gras plat ligt, kunnen grutto's eroverheen lopen. Maar als het gras zo'n 20 tot 30 centimeter overeind staat, wordt het te dicht en kunnen ze er niet meer doorheen."

Hoewel kruidenrijk grasland een belangrijke rol speelt, ziet Sijtsma dat weidevogels zich niet beperken tot die percelen. „Ze zitten ook veel in regulier grasland. Daarbij volgen ze de koeien. Dat is soms vervelend, want dan moet ik ook op die percelen het maaien uitstellen. Ik wil de nesten niet stuk rijden."

Predatiebeheer

Predatie blijft volgens Sijtsma een belangrijk aandachtspunt. „Een open landschap zonder bomen verkleint het risico. Roofvogels gebruiken bomen als uitkijkpunt." In gebieden waar vogels gaan broeden, en kraaien en buizerds in de bomen zitten, ziet hij snel wat er gebeurt. „Dan is het voor hen net McDonald's."

In zijn omgeving zijn weinig bomen en is predatiebeheer toegestaan. „Voor vossen geldt een landelijke vrijstelling, die mogen we ruimen. Voor steenmarters hebben we meegedaan aan nestmonitoring en daarvoor een ontheffing gekregen. Ook kraaien mogen onder voorwaarden worden bestreden."

De kiekendieven vormen wel een probleem. „Die zijn beschermd. Er komen steeds meer natuurvriendelijke oevers. Dat zijn prachtige plekken voor kiekendieven om te broeden. Maar de ouders van de jonge kiekendieven vliegen vervolgens af en aan naar de plasdras voor een lekker hapje."

Tekst: Wendy Noordzij
Beeld: Ellen Meinen

Wilt u reageren?
redactie@agrio.nl
of tel. 0314 - 62 64 38